

УДК 373.2.014.611

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.3.2026.06>**Ірина Романюк,**

ORCID iD 0000-0002-8935-3667

старший викладач кафедри теорії й методики

дошкільної та початкової освіти

Миколаївський обласний інститут

післядипломної педагогічної освіти

вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна

iryna.romaniuk@toipro.mk.ua

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті представлено аналіз концептуальних засад Державного стандарту дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2025 року № 1557. Документ проходить процес валідації з метою внесення фінальних коригувань після зауважень та пропозицій за змістом від практиків, керівників, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти та батьків вихованців, щоб він був практичним і зрозумілим перед його офіційним запровадженням 1 вересня 2027 року. Окреслено проблеми реалізації компетентнісного підходу, що пов'язано з неоднозначністю окремих термінів, недостатньою конкретизацією змісту ціннісних орієнтирів, невизначеністю поняття «особистісні якості як складник компетентності». Обґрунтовано потребу в посиленні методичного супроводу впровадження стандарту й уточненні окремих його положень для забезпечення єдиного професійного розуміння змісту дошкільної освіти та його ефективної реалізації на практиці.

Ключові слова: державний стандарт; дошкільна освіта; компетентнісний підхід; освітні напрями; особистісні якості; ціннісні орієнтири.

© Романюк І. А., 2026

Постановка проблеми. У сучасних умовах модернізації освіти державні стандарти є не лише нормативними документами, а й стратегічними орієнтирами розвитку освітньої системи. Вони визначають цінності, результати, підходи до організації навчального процесу й очікувані характеристики особистості випускника певної освітньої ланки. Особливого значення набуває якість змісту Державного стандарту дошкільної освіти (далі – ДСДО), оскільки саме дошкільний вік є базовим для становлення особистості, формування життєвих навичок, ціннісних орієнтацій та готовності до подальшого навчання (Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти: Постанова Кабінету Міністрів України

від 26.11.2025 № 1557). ДСДО засвідчив прагнення до оновлення змісту дошкільної освіти відповідно до європейських стандартів та ідей компетентнісного підходу. Водночас аналіз документа свідчить про наявність низки дискусійних положень, які можуть ускладнювати його практичну реалізацію. Насамперед це стосується термінологічної узгодженості, змістової характеристики ключових компетентностей, переліку якостей особистості у структурі компетентності, а також забезпечення балансу між різними освітніми напрямами розвитку дитини.

Аналіз публікацій. Спроби проаналізувати державні документи, що стосуються освіти дошкільників, публікуються

повсякчас у журналах та матеріалах наукових конференцій. Проблеми розвитку дошкільної освіти досліджували українські вчені, зокрема Т. П. Танько, С. П. Кушнір. Вони акцентували на врахуванні гарантій академічної, організаційної та кадрової автономії закладу дошкільної освіти, методичної свободи педагога, обґрунтували нову управлінську парадигму для закладів дошкільної освіти, побудованої на синтезі положень радикального конструктивізму, кібернетики другого порядку та концепції розподіленого лідерства, з урахуванням специфіки післявоєнного періоду (Танько Т. П., Кушнір С. П., Григоренко В. Л., 2026).

Предметом наукової уваги О. А. Половіної, І. Л. Ліпчевської є виявлення шляхів удосконалення системи дошкільної освіти в контексті реалізації концепції Нової української школи (Половіна О. А., Ліпчевська І. Л., 2018, с. 203–207). Автори вважають, що важливими є акценти на вміннях дітей діяти, проявляти себе у практиці на момент виходу з дитсадка, а не лише на розвиткові їхніх когнітивних здібностей.

Еволюцію стандарту дошкільної освіти як парадигмального зсуву і трансформації педагогічної оптики вивчала Н. В. Гавриш. Головний фокус публікації вченої спрямовано на осмислення того, як змінювалися державні вимоги під час переходу від старої знаннево-репродуктивної моделі до сучасної особистісно орієнтованої. У Базовому компоненті (Державному стандарті) дошкільної освіти 1998, 2012, 2021 та 2025 років авторка простежує еволюцію від авторитарної регламентації до гуманістичної, конструктивістської парадигми (Гавриш Н. В., 2026).

Теоретичне обґрунтування дитячої суб'єктності як інноваційного вектора гуманізації освіти та практичного інструментарію, що сприяє переходу від декларативної до реальної суб'єктісно орієнтованої взаємодії в закладі дошкільної освіти, подає О. Галян. Учена вказує на визнання дитини активним учасником власного розвитку (Галян О., 2026, с. 275–278).

Порівняння концептуальних засад дошкільної освіти в Україні й Німеччині в контексті європейських інтеграційних процесів розглядає М. Гончарук. Дослідниця висвітлює особливості нормативно-правових основ дошкільної освіти в обох країнах, організації мереж закладів дошкільної освіти та форм навчання, змістові та процедурні аспекти освітнього процесу, а також питання забезпечення інклюзії та розвитку систем дошкільної освіти. Визначає схожі тенденції розвитку, зокрема орієнтацію на дитиноцентричність, інклюзивність, варіативність освітніх програм та інтеграцію цифрових технологій (Гончарук М., 2025, с. 173–187).

На перенесення уваги з того, «чого навчити дитину», на створення умов для її повноцінного розвитку, розкриття індивідуальності та підтримку суб'єктної позиції дошкільника вказують вимоги сучасної освіти.

Зазначимо, що ДСДО проходить процес валідації, метою якої є збирання відгуків, зауважень і пропозицій за змістом від практиків, керівників, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти та батьків вихованців для внесення фінальних коригувань у документ. Важливо, щоб стандарт був практичним і зрозумілим перед його офіційним запровадженням, що має відбутися 1 вересня 2027 року. Це зумовлює вибір теми нашого дослідження.

Формулювання мети та завдань статті.

Метою статті є аналіз змісту основних понять, ціннісних орієнтирів, ключових компетентностей та особистісних якостей дитини, що їх визначено в Державному стандарті дошкільної освіти, а також встановлення проблем і перспектив упровадження компетентнісного підходу в освітній процес закладу дошкільної освіти

Завдання:

- виявити особливості трактування використаних понять;
- схарактеризувати систему запропонованих ціннісних орієнтирів і зміст ключових компетентностей;

- з'ясувати перелік та місце визначення особистісних якостей, що мають формуватись у вихованців;
- висвітлити проблеми практичної реалізації ДСДО, його положень і встановити напрями вдосконалення компетентнісного підходу в організації освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Концептуальні засади Державного стандарту дошкільної освіти. Ефективність будь-якого нормативного документа значною мірою залежить від чіткості його понятійного апарату. Саме через систему термінів визначають зміст освіти, очікувані результати, напрями діяльності педагогів та критерії оцінювання освітніх досягнень дітей.

У ДСДО зафіксовано п'ять базових понять: «державний стандарт», «вихованці», «результати навчання», «компетентність» та «освітній напрям», що продубльовано із Закону України «Про дошкільну освіту» (Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX). Проведений аналіз їх змісту засвідчив значне смислове зближення таких понять, як «результати навчання» та «компетентність». Обидва визначення містять такі складники, як знання, уміння, навички, способи мислення, цінності й особистісні якості. Відмінність полягає насамперед у застосуванні характеристики «динамічна комбінація» щодо поняття «компетентність». Проте недостатньо зрозуміло для педагогічної практики, як відбуватиметься «динамічна комбінація» поглядів, цінностей чи способів мислення в дошкільників. Якщо результати навчання визначають те, що вихованець демонструє як здобуток розвитку, виховання й навчання, то компетентність має відображати інтегровану здатність діяти в різних життєвих ситуаціях. Недостатня визначеність меж між цими поняттями створює труднощі під час проєктування освітнього процесу й оцінювання досягнень дітей.

Водночас у тексті ДСДО подано й інші поняття – «погляди», «цінності», «особистісні якості», «комплекс результа-

тів», «компетентнісне наповнення», зміст яких окремо не розкрито. Не менш дискусійним є визначення поняття «освітній напрям», що в документі потрактовано як складник змісту дошкільної освіти, який охоплює комплекс результатів навчання і компетентностей та в поєднанні з іншими освітніми складниками забезпечує цілісний розвиток дитини. Зазначимо, що цілісний розвиток забезпечують не освітні напрями як структурні елементи документа, а педагог, який проєктує й організовує освітній процес, комбінуючи й інтегруючи завдання з різних освітніх напрямів відповідно до потреб дітей. У дефініцію поняття «освітній напрям» уведено поняття «комплекс результатів», що не має роз'яснень у ДСДО (Романюк І. А., 2026, с. 16–23).

Недостатня конкретизація окремих термінів може спричинити різні трактування норм документа у педагогів, авторів освітніх програм і науковців, що не сприятиме забезпеченню єдиного сприймання документа, а значить і ефективній реалізації стандарту, що значною мірою залежить від професійної компетентності педагогів та рівня методичного забезпечення їхньої діяльності.

Ціннісні орієнтири як основа змісту дошкільної освіти. Важливим компонентом ДСДО є визначення одинадцяти ціннісних орієнтирів дошкільної освіти. До них належать: визнання самоцінності дошкільного дитинства, дитиноцентризм, особистісно орієнтована освіта, віра в дитину та довіра до неї, підтримка дитячої ініціативи й творчості, право дитини на гру, гендерна чутливість, опора на культурні цінності Українського народу, єдність розвитку, виховання і навчання, педагогічне партнерство педагогів і батьків. Безперечно важливими є такі орієнтири, як віра в дитину та довіра до неї, педагогічне партнерство вихователів і батьків, право дошкільників на гру, гендерна чутливість та опора на культурні цінності Українського народу.

Водночас аналіз змісту окремих ціннісних орієнтирів дає підстави стверджувати про зайві змістові дублювання. Напри-

клад, орієнтири про дитиноцентризм, особистісно орієнтовану освіту, віру в дитину та довіру до неї значною мірою відображають спільну ідею визнання унікальності кожної дитини, її потенціалу. Дискусійним видається й формулювання «щасливе проживання дитинства як передумова повноцінного розвитку та подальшої самореалізації», що доцільно розглядати не як передумову, а як умову самореалізації дитини щодня.

Особливе занепокоєння викликає суперечність: задекларована цінність гри та право дитини на гру з нестачею окремих орієнтирів щодо формування ігрових умінь і навичок, адже зі структури змісту дошкільної освіти фактично вилучено ігрову компетентність.

У розвідках Т. В. Завязюн акцентовано на відчутному зменшенні відведеного на вільну гру дитини часу. Дослідниця зазначає, що гра сприяє формуванню в дитини навичок адаптування до життєвих змін і викликів, уміння долати емоційні

труднощі, накопиченню досвіду соціальної взаємодії, саме гра є «джерелом творчості, радості, натхнення та середовищем для фізичного, емоційного, інтелектуального самовираження» (Завязюн Т. В., 2023).

Переосмислення потребує низка формулювань, зокрема некоректним у розгляданому документі, з нашого погляду, є твердження, що «реалізація мети дошкільної освіти ґрунтується» на ціннісних орієнтирах. Останні є підґрунтям для організації взаємодії з дітьми та діяльності закладу взагалі. Науково доцільно розглядати ці мірила не лише як декларацію певних ідей, а як основу для визначення конкретних педагогічних дій, а це потребує розроблення навчально-методичного та навчально-дидактичного забезпечення освітнього процесу.

Зауважимо стилістичну та змістову неузгодженості одного з ціннісних орієнтирів, формулювання якого дослівно використано з норми Закону України «Про дошкільну освіту» (табл. 1)

Таблиця 1

Закон України «Про дошкільну освіту» (ст. 15, п. 4)	Державний стандарт дошкільної освіти, 2025 (п. 4)
Освітній процес має ґрунтуватися на культурних цінностях Українського народу, інших цінностях і принципах, визначених цим Законом і Законом України «Про освіту», та спрямовуватися на формування у вихованців суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, милосердя, толерантності, поваги до честі та гідності людини і результатів її праці, здорового способу життя та екологічної поведінки, цінностей постійного пізнання і розвитку	Реалізація мети дошкільної освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як: опора на культурні цінності Українського народу, спрямованість освітнього процесу на формування у вихованців суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, милосердя, толерантності, поваги до честі та гідності людини і результатів її праці, здорового способу життя та екологічної поведінки, цінностей постійного пізнання і розвитку

Джерело: складено самостійно

Привертає увагу складна структура цього ціннісного орієнтира, в якій поєднано декілька змістових компонентів: акцент на культурних цінностях Українського на-

роду та суспільних цінностях, а також перелік особистісних і моральних якостей, що мають формуватися в дітей дошкільного віку (правда, справедливість, патріо-

тизм, гуманізм тощо).

Окремого розгляду потребує використання в переліку мірил, що лежать в основі освітнього процесу такої конструкції, як «опора на культурні цінності Українського народу». З позицій термінологічної та логічної визначеності поняття «опора на» характеризує радше спосіб або принцип реалізації освітньої діяльності, ніж безпосередньо ціннісний орієнтир. Крім того, дискусійним видається підхід, за якого ціннісні орієнтири фактично ототожнено з цінностями. Це створює змістову тавтологію та знижує чіткість понятійного апарату документа.

Загалом основні засади відображають сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти, однак потребують уточнення формулювань і наукового тлумачення з метою забезпечення для педагогічної спільноти однозначності їх трактування та єдиного розуміння їхнього змісту.

Ключові компетентності та проблеми їх реалізації. Компетентнісний підхід, задекларований у ДСДО, відповідає сучасним тенденціям розвитку освіти та рекомендаціям Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Цей документ передбачає формування в дітей особистісної, мовленнєво-комунікативної, соціальної та громадянської, математичної, природничої, предметно-практичної та технологічної, екологічної та мистецької компетентностей.

Особистісна компетентність орієнтує педагогів на розвиток самостійності, впевненості, допитливості, дбайливого ставлення дітей до здоров'я та їхньої здатності до саморегуляції. Втім аналіз змісту характеристики вказує на складність для вимірювання результатів її сформованості у вихованців.

Тлумачення поняття «мовленнєво-комунікативна компетентність» містить некоректність у викладі змісту: по-перше, у переліку компонентів означеного поняття повторюються слова зі вступу для нього: «передбачає», «здатність», «зокрема»;

по-друге, стилістично неузгоджені вступ та подальший перелік; по-третє, застосування таких характеристик, як «вміння дитини розуміти», «розуміння дитиною ролі», «вміння дитини використовувати рідну мову у ... культурному житті громади» є складним показником для оцінювання рівня освітніх досягнень вихованців (Державний стандарт дошкільної освіти, 2025).

Соціальну та громадянську компетентності спрямовано на формування поваги до прав людини, гідності, культурного розмаїття та здатності взаємодіяти з іншими людьми.

Математична компетентність орієнтує на послуговування математичними знаннями в життєвих ситуаціях, але для цього важливо зробити акцент на формуванні у вихованців логіко-математичних умінь, що охоплюють класифікацію, серіацію, вимірювання та елементарні обчислення.

Окрему увагу привертає поєднання природничої, предметно-практичної та технологічної компетентностей в один блок. Таке об'єднання створює надмірно складну конструкцію, що переобтяжує розуміння специфіки кожної з компетентностей. Вбачаємо потребу окремо розглядати предметно-практичну і технологічну, адже вони пов'язані насамперед з діяльністю дитини у предметному світі, що створило людство. Ці компетентності виявляють під час використання предметів і матеріалів; конструювання; моделювання; виготовлення виробів; застосування технологічних способів дії; формування початкової технологічної культури. Їхній зміст спрямований не на пізнання природного середовища, а на освоєння способів практичної діяльності людини, що свідчить про доцільність їхнього виокремлення в самостійну компетентнісну групу.

Екологічна компетентність дає змогу сформулювати відповідальне ставлення до природи та культури споживання. Водночас важливо пам'ятати, що для дошкільного віку характерне цілісне сприйняття світу. Діти не розмежовують природничі

й екологічні знання як окремі галузі. Вони пізнають навколишній світ комплексно: спостерігають природні явища, доглядають за рослинами, навчаються дбайливо ставитися до живих істот, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки між діяльністю людини та станом довкілля. І природничу, й екологічну компетентності спрямовано на формування уявлень про довкілля, його закономірності, взаємозв'язки між його об'єктами та явищами. Різниця полягає лише в акцентах: природничу компетентність орієнтовано на пізнання довкілля, а екологічну – на усвідомлення взаємодії людини з навколишнім світом і відповідальне ставлення до нього. Екологічна компетентність фактично є продовженням і практико-ціннісним виміром природничої компетентності, а не окремою самостійною сферою розвитку дитини. На це звертають увагу Н. М. Джура та С. Р. Репета, які зазначають, що заклад дошкільної освіти «закладає фундамент екологічної свідомості при формуванні елементарних знань про довкілля в доступній для дітей формі» (Джура Н. М., Репета С. Р., 2022, с. 199–203).

Мистецька компетентність орієнтована на розвиток здатності сприймати прекрасне, творити та прагнути створення естетичного життєвого простору.

Брак окремо визначеної ігрової компетентності у структурі ключових компетентностей ускладнює визначення очікуваних результатів розвитку ігрової діяльності дітей і може призвести до зниження уваги педагогів до цілеспрямованого формування ігрових умінь.

Також важливо зосередити увагу на тому, що у ДСДО не йдеться про рухову (або здоров'язбережувальну) компетентність. Дискусійним видається визначення лише особистісної компетентності як пріоритетної під час реалізації фізкультурного освітнього напрямку. Особистісна компетентність за своїм змістом є інтегративним результатом впливу всіх освітніх напрямів дошкільної освіти, оскільки формування самостійності, впевненості, допитливості,

відповідальності та інших особистісних якостей відбувається в різних видах діяльності дитини. За таких умов виникає певна неузгодженість між змістом фізкультурного напрямку та визначеними ключовими компетентностями, адже результати, що пов'язані з розвитком рухових умінь і навичок, фактично не мають окремого компетентнісного відображення.

Рухову компетентність, на думку В. Кошель, належить сприймати як «наявність стійкої мотивації дитини до щоденного прояву різних видів рухової активності, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей» (Кошель В., 2021, с. 164). Рівень рухової підготовленості є основою для формування навичок здоров'язбережувальної поведінки дошкільників.

На основі актуальних наукових досліджень Н. І. Черепаня представляє власне розуміння рухової компетентності дітей раннього та дошкільного віку як інтегрального показника, що відображає рівень фізичного, психофізіологічного та соціального розвитку дитини і прямо засвідчує ефективність фізичного виховання в закладах дошкільної освіти. Вона зосереджує увагу на тому, що в «сучасних умовах, коли на організм дитини впливають численні негативні чинники (малорухливість, цифрова перевантаженість, стрес, нераціональне харчування тощо), формування рухової компетентності набуває особливої ваги як засіб збереження і зміцнення здоров'я» (Черепаня Н. І., 2025, с. 1014–1023).

Аналіз змісту ключових компетентностей засвідчує наявність певних ризиків практичної реалізації окремих положень. Значну частину характеристик компетентностей визначено через поняття «здатність», «усвідомлення», «розуміння», «прагнення». Це важливо для опису процесів розвитку дитини, бо є потенційною характеристикою особистості, тоді як педагогові необхідно спостерігати конкретні дії, поведінкові прояви та результати діяльності дитини.

Особливо актуальним є питання навчально-методичного забезпечення розвитку компетентностей дітей дошкільного віку. Якщо педагог не має чітких орієнтирів щодо способів формування конкретних результатів навчання та критеріїв їх прояву в поведінці дитини, виникає ризик формального виконання вимог стандарту.

Актуальними є поради Т. Ю. Шинкар, що під час формування навчально-методичного забезпечення важливо: враховувати можливості й особливості діяльності закладу дошкільної освіти; використовувати сучасні наукові досягнення, інформувати педагогів про інновації в галузі та застосовувати їх у практиці; розробляти методичні рекомендації, зразки дидактичних посібників дидактичних ігор і вправ; надавати консультації та практичну допомогу педагогам і батькам дітей дошкільного віку; здійснювати моніторинг якості освіти й освітньої діяльності (організації освітнього процесу, динаміки змін у розвитку дошкільників, професійної компетентності педагогічних

працівників); моделювати зміст, форми і методи підвищення кваліфікації педагогів; виявляти, вивчати, узагальнювати й поширювати перспективний педагогічний досвід; створювати позитивний психологічний клімат в закладі дошкільної освіти (Шинкар Т. Ю., 2020, с. 255).

Особистісні якості як складник компетентнісної моделі. Однією з особливостей ДСДО є брак окремого переліку особистісних якостей вихованців. Виникає колізія: саме поняття «особистісні якості» є складником у визначенні поняття «компетентність», у ціннісних орієнтирах зроблено акцент на формуванні в дітей суспільних цінностей (правда, справедливість, патріотизм, гуманізм, милосердя тощо). Аналіз змісту ключових компетентностей сприяв виокремленню якостей особистості, які педагоги мають розвивати в дітей. Деякі якості визначено в їх характеристиці, а деякі автор визначив у статті відповідно до змісту норм (табл. 2).

Таблиця 2

**Орієнтовний перелік якостей особистості
відповідно до змісту ключових компетентностей
(Романюк І., 2026, с. 23–29)**

Ключові компетентності	Особистісні якості
Особистісна	Самостійність, упевненість, дбайливість, допитливість
Мовленнєво-комунікативна	Комунікабельність, наполегливість, щирість, творчість
Соціальна та громадянська	Гідність, ввічливість, чесність, справедливість, толерантність, дружелюбність, патріотизм
Математична	Ініціативність, креативність, незалежність, наполегливість, цілеспрямованість, відповідальність
Природнича, предметно-практична та технологічна компетентності	Працелюбність, рішучість, цілеспрямованість, ініціативність, відповідальність, самостійність
Екологічна	Бережливість, дбайливість, відповідальність
Мистецька	Креативність, ініціативність, чутливість, спостережливість

Джерело: авторський варіант

Досліджуючи проблему формування особистісних якостей старших дошкільників через ознайомлення з технологією «сторітелінг», Олійник Л. М., зазначає, що це питання набуло особливої гостроти й актуальності відтоді, як розпочато реалізацію Концепції нової української школи, яка наголошує на зміні підходів до навчання здобувачів освіти (Олійник Л. М., 2023, с. 91). Вчена у своїй роботі наводить приклади за авторства педагогів закладів дошкільної освіти найбільш вдалих історій, що спрямовані на формування якостей особистості старших дошкільників (активність, самостійність, креативність, відповідальність).

Саме особистісні якості дитини забезпечують перехід від формального засвоєння знань до реальних проявів компетентності в життєвих ситуаціях та готовності до подальшого навчання, тому доцільним видається визначення в нормативних документах орієнтовного переліку особистісних якостей як очікуваного результату дошкільної освіти.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що новий ДСДО дошкільної освіти є важливим кроком у розвитку національної системи дошкільної освіти, її наближенні до європейських підходів і впровадженні компетентнісного підходу.

Водночас документ містить низку термінологічних, змістових і методологічних неузгодженостей, що потребують подальшого наукового обговорення. До основних проблемних аспектів належать: нечіткість окремих термінів, дублювання

змісту деяких ціннісних орієнтирів, складність практичного тлумачення поняття компетентності, брак визначень окремих особистісних якостей дитини, вилучення ігрової та рухової (здоров'язбережувальної) компетентностей зі структури ключових компетентностей.

Подальше вдосконалення ДСДО доцільно спрямувати на уточнення термінологічного апарату, посилення логічного взаємозв'язку між результатами навчання та компетентностями, конкретизацію особистісних якостей як складника компетентності та забезпечення збалансованого представлення всіх видів діяльності, що є визначальними для розвитку дитини дошкільного віку.

Вважаємо, що ефективність реалізації ДСДО значною мірою залежатиме від рівня методичного супроводу, наукового тлумачення окремих положень і забезпечення єдиного професійного розуміння змісту документа.

Наукове осмислення та професійне обговорення положень Державного стандарту належить розглядати не як критику документа, а як необхідну умову його ефективного впровадження та подальшого вдосконалення в інтересах розвитку дитини.

Перспективи дослідження вбачаємо в аналізі алгоритму визначення результатів навчання (освітній напрям, його складники, групи результатів за складниками) та розробленні інструментів моніторингу якості освіти – вивчення рівня освітніх досягнень вихованців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гавриш Н. Еволюція стандарту дошкільної освіти: парадигмальний зсув і трансформація педагогічної оптики / Н. Гавриш // Гуманізація навчально-виховного процесу. – 2026. – № 1 (109). – С. 271–280. – DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(109\)2026.354036](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(109)2026.354036)
2. Галян О. Дитяча суб'єктність як інноваційний вектор гуманізації дошкільної освіти: від теорії до інструментарію / О. Галян // Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи: зб. наукових праць / за заг. ред.: О. О. Максимової, М. А. Федорової. – Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка. – 2026. – С. 275–278. – Режим доступу: <https://eprints.zu.edu.ua/47577/1/1.pdf>

3. Гончарук М. Порівняння концептуальних засади дошкільної освіти в Україні та Німеччині в контексті європейських інтеграційних процесів / М. Гончарук // Безперервна професійна освіта: теорія та практика. – Том. 84 (№ 3). – 2025. – С. 173–187. DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2025.3.14>
4. Джура Н. М., Репета С. Р. Екологічне виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти / Н. М. Джура, С. Р. Репета // Дошкільна педагогіка. – Випуск 50. Том 1. – 2022. – С. 199–203. – Режим доступу: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_1/41.pdf
5. Завязюн Т. Вільна гра як базова цінність дошкільного дитинства / Т. Завязюн // Педагогічна Житомирщина. – 2023. – № 3 (31). – Режим доступу: <https://lnk.ua/o9BrPksa>
6. Кошель В. Фізичне виховання дітей дошкільного віку в умовах взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї / В. Кошель та ін. // Collection of Scientific Papers «SCIENTIA». – 2021. – Вип. 2. – С. 161–166.
7. Олійник Л. М. Ознайомлення педагогів закладів дошкільної освіти з технологією «сторітелінг» із метою виховання базових якостей особистості / Л. М. Олійник // Вересень. – 2023. – № 4 (99). – С. 90–104. DOI : <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2023.08>
8. Половіна О. А., Ліпчевська І. Л. Наступність дошкільної освіти та нової української школи: реалії та перспективи / О. А. Половіна, І. Л. Ліпчевська // Інноватика у вихованні: збірник наукових праць. Випуск 7. Рівне. – 2018. – С. 203–213. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24598/1/O_Polovina_.pdf
9. Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
10. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-п#Text>
11. Романюк І. А. Державний стандарт дошкільної освіти: ключові компетентності / І. А. Романюк // Практика управління дошкільним закладом. – 2026. – № 4. – С. 23–29.
12. Романюк І. А. Державний стандарт дошкільної освіти: терміни, орієнтири, акценти / І. А. Романюк // Практика управління дошкільним закладом. – 2026. – № 2. – С. 16–23.
13. Танько Т. П., Кушнір С. П. Менеджмент дошкільної освіти нової генерації: конструктивізм, кібернетика другого порядку та розподілене лідерство як основа трансформації в умовах післявоєнного відновлення / Т. П. Танько, С. П. Кушнір, В. Л. Григоренко // Теорія та методика навчання та виховання. – 2025. – № 59. – С. 326. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2025.59.24>
14. Черепаня Н. Рухова компетентність як показник ефективності фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку / Н. Черепаня // Перспективи та інновації науки. – 2025. – № 7(53). – С. 1014–1023. – DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-1014-1023](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-1014-1023)
15. Шинкар Т. Ю. Методична робота в закладах дошкільної освіти: нормативно-правові аспекти / Т. Ю. Шинкар // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2020. – Вип. 28, том. 4. – С. 252–257. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208848>

STATE STANDARD OF PRESCHOOL EDUCATION: CONCEPTUAL FOUNDATIONS, COMPETENCE-BASED APPROACH AND PROBLEMS OF PRACTICAL IMPLEMENTATION

*Romaniuk Iryna,
Senior Lecturer at the Department of Theory and*

Methods of Early Childhood and Elementary Education
 Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
 4-a, Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
 iryna.romaniuk@moippo.mk.ua

This research article presents a critical analysis of the conceptual foundations of the State Standard of Preschool Education, approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1557 dated 26 November 2025. The document is undergoing a validation process to collect feedback from practitioners, administrators, and parents before its official implementation on 1 September 2027. The study outlines challenges in the competence-based approach, linked to term ambiguities, insufficient specification of value orientations, and the lack of a defined list of personal qualities as a component of competence. Through an in-depth review, the author identifies semantic overlaps between «learning outcomes» and «competence», alongside conceptual gaps regarding terms like «educational direction». Special attention is paid to the declared value of play, contrasting with the exclusion of «play competence» from the key competences. Furthermore, the article critiques combining natural science, object-practical, and technological competences into a single block, suggesting they be separated. The author also highlights the omission of a dedicated motor (health-saving) competence, arguing that physical development requires independent representation within the framework. To address the lack of defined personal qualities, the author proposes a matrix mapping specific traits (such as independence, initiative, and responsibility) onto the key competences. Finally, the study substantiates the need to strengthen methodological and pedagogical support for educators. Clarifying ambiguous provisions and designing targeted professional development programmes will ensure a unified professional understanding and the effective practical implementation of the standard.

Keywords: areas of learning; competence-based approach; personal qualities; preschool education; state standard; value orientations.

REFERENCES

1. Cherepania, N. (2025). Rukhova kompetentnist yak pokaznyk efektyvnosti fizychnoho vykhovannia ditei rannoho ta doshkilnoho viku [Motor competence as an indicator of the physical education effectiveness of early years and preschool children]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 7(53), 1014–1023. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-1014-1023](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-1014-1023) (ukr).
2. Dzhura, N. M. & Repeta, S. R. (2022). Ekologichne vykhovannia ditei starshoho doshkilnoho viku v umovakh zakladu doshkilnoi osvity [Ecological education of senior preschool children in the conditions of a preschool education institution]. *Doshkilna pedahohika*. Vyp. 50. Tom 1, 199–203. Retrieved from: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_1/41.pdf (ukr).
3. Halian, O. (2026). Dytiacha sub'yektnist yak innovatsiinyi vektor humanizatsii doshkilnoi osvity: vid teorii do instrumentarii [Children's subjectivity as an innovative vector of humanisation in preschool education: from theory to tools]. *Innovatsiini protsesy v doshkilnii osviti: teoriia, praktyka, perspektyvy* (Eds. O. O. Maksymova, M. A. Fedorova). Zhytomyr: ZhDU im. Ivana Franka, 275–278. Retrieved from: <https://eprints.zu.edu.ua/47577/1/1.pdf> (ukr).
4. Havrysh, N. (2026). Evoliutsiia standartu doshkilnoi osvity: paradyhmalnyi zsum i transformatsiia pedahohichnoi optyky [Evolution of the preschool education standard: paradigm shift and transformation of pedagogical optics]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 1 (109), 271–280. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(109\)2026.354036](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(109)2026.354036) (ukr).
5. Honcharuk, M. (2025). Porivniannia kontseptualnykh zasady doshkilnoi osvity v

Ukraini ta Nimechchyni v konteksti yevropeyskykh inte hratsiinykh protsesiv [Comparison of the conceptual foundations of preschool education in Ukraine and Germany in the context of European integration processes]. *Bezperervna profesiina osvita: teoriia ta praktyka*. Tom. 84 (№ 3), 173–187. DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2025.3.14> (ukr).

6. Koshel, V. (2021). Fizychnе vykhovannia ditei doshkilnoho viku v umovakh vzaiemodii zakladu doshkilnoi osvity i sim'yi [Physical education of preschool children in the context of interaction between a preschool educational institution and the family]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. Vyp. 2, 161–166 (ukr).

7. Oliinyk, L. M. (2023). Oznaiomlennia pedahohiv zakladiv doshkilnoi osvity z tekhnolohiiei «storitelinh» iz metoiu vykhovannia bazovykh yakosteі osobystosti [Familiarising preschool teachers with storytelling technology to cultivate basic personality traits]. *Veresen*, 4 (99), 90–104. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2023.08> (ukr).

8. On approval of the State Standard of Preschool Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.11.2025 № 1557. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-п#Text> (ukr).

9. On preschool education: Law of Ukraine dated 06.06.2024 No. 3788-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (ukr).

10. Polovina, O. A. & Lipchevska, I. L. (2018). Succession of preschool education and the new Ukrainian school: realities and prospects [Continuity of preschool education and the new Ukrainian school: realities and prospects]. *Innovation in education: collection of scientific works*. Issue 7. Rivne, 203–213. Retrieved from: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24598/1/O_Polovina_.pdf (ukr).

11. Romaniuk, I. A. (2026). Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity: kliuchovi kompetentnosti [State standard of preschool education: key competences]. *Praktyka upravlinnia doshkilnym zakladom*, 4, 23–29 (ukr).

12. Romaniuk, I. A. (2026). Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity: terminy, oriientyry, aktsenty [State standard of preschool education: terms, orientations, accents]. *Praktyka upravlinnia doshkilnym zakladom*, 2, 16–23 (ukr).

13. Shynkar, T. Yu. (2020). Metodychna robota v zakladakh doshkilnoi osvity: normatyvno-pravovi aspekty [Methodological work in preschool education institutions: regulatory and legal aspects]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 28, tom. 4, 252–257. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208848> (ukr).

14. Tanko, T. P. & Kushnir, S. P. & Hryhorenko, V. L. (2025). Menedzhment doshkilnoi osvity novoi heneratsii: konstruktyvizm, kibernetyka druhoho poriadku ta rozpodilene liderstvo yak osnova transformatsii v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia [New generation management of preschool education: constructivism, second-order cybernetics and distributed leadership as the basis of transformation in post-war recovery conditions]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 59, 326. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2025.59.24> (ukr).

15. Zaviaziun, T. (2023). Vilna hra yak bazova tsinnist doshkilnoho dytynstva [Free play as a core value of preschool childhood]. *Pedahohichna Zhytomyrshchyna*, 3 (31). Retrieved from: <https://lnk.ua/o9BrPksa> (ukr).

Стаття надійшла до редакції 29.06.2026

Прийнято до друку 30.09.2026